

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ SOU 2019:18, FÖR FLERSPRÅKIGHET, KUNSKAPSUTVECKLING OCH INKLUDERING

Sammanfattning

- Beaktat könsskillnader i studieresultat samt utredningens bedömning att det finns ett samband mellan studieresultat och deltagande i modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål, menar Jämställdhetsmyndigheten att det även finns jämställdhetspolitiskt motiverade skäl att stärka modersmålsundervisningen och studiehandledningen generellt.
- Myndigheten understryker vikten av att regeringen inför eventuella beslut baserade på utredningens förslag överväger hur:
 - tillgången till statistiska uppgifter och andra kunskapsunderlag fördelat på kön, ålder och andra bakgrundsvariabler kan stärkas när det kommer till modersmålsundervisning och studiehandledning.
 - uppdrag och åtgärder som syftar till utveckling av kvalitet och organisation av modersmålsundervisning och studiehandledning kan utformas med hänsyn till både pojkars och flickors villkor, förutsättningar och behov.
- Myndigheten ställer sig bakom utredningens bedömning att reglering av ämnet modersmål i timplanerna på sikt kan ha vissa gynnsamma effekter på såväl flickors som pojkars deltagande i undervisningen.

- Myndigheten stödjer förslaget om förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever, då utredningens bedömning är att stödåtgärden kan gynna såväl flickors som pojkars måluppfyllelse samt bidra till minskade könsskillnader avseende studieresultat.

Inledande synpunkter

Jämställdhetsmyndigheten ställer sig överlag positiv till utredningens förslag. Remissvaret är begränsat till förslagets eventuella jämställdhetspolitiska relevans.

Faktorerna som påverkar elevers förutsättningar att lyckas i utbildningssystemet är många. Bland annat är möjligheterna till likvärdighet i kunskaper och skolresultat starkt förknippade med elevernas kön, socioekonomiska bakgrund, och migrationsbakgrund (SOU 2019:40). Givet utredningens bedömning att det finns ett samband mellan modersmålsundervisning och studieresultat finns därmed goda skäl, också ur ett jämställdhetsperspektiv, att generellt stärka både modersmålsundervisningen och studiehandledningen.

Könsskillnaderna är dock inte begränsade till studieresultat i grundskolan. De finns även senare i utbildningssystemet, liksom i övergången till gymnasieskola och högre utbildning, i examensfrekvens (SOU2015:86; SCB-2019-UF20SM1903) samt i etableringen på arbetsmarknaden (AF 2019:7; SOU 2018:24). Ett ändamålsenligt arbete för en jämställd utbildning och i förlängningen en ekonomisk jämställdhet förutsätter därför åtgärder i hela utbildningssystemet som bygger på en noggrann analys av hur kön påverkar de strukturer och processer som formar villkoren för utbildning. I detta sammanhang noterar Jämställdhetsmyndigheten att utredningen på flera områden har behövt förhålla sig till ofullständiga statistiska underlag och avsaknad av forskning. Enligt utredningen kan faktorer som kön och ålder aldrig frikopplas från organisation och kvalitet när det kommer till modersmålsundervisningen och studiehandledning på

modersmål. Samtidigt skapar ofullständiga statistiska underlag ”svårigheter att med precision besvara frågan hur och i vilken utsträckning elevens ålder respektive kön påverkar deltagandet” (s.204).

Mot denna bakgrund vill Jämställdhetsmyndigheten understryka vikten av att regeringen att inför eventuella beslut baserade på utredningens förslag överväger hur:

- tillgången till statistiska uppgifter och andra kunskapsunderlag fördelat på kön, ålder och andra bakgrundsvariabler kan stärkas, exempelvis avseende genomströmningen av elever i modersmålsundervisning och studiehandledning.
- uppdrag och åtgärder som syftar till utveckling av kvalitet och organisation av modersmålsundervisning och studiehandledning kan utformas med hänsyn till både pojkars och flickors villkor, förutsättningar och behov. Gäller exempelvis förslagen 10.2.2 om uppdrag till Skolverket att samordna och driva utvecklingen av studiehandledning på modersmålet samt 10.4.6 om behovet av en långsiktig kompetensförsörjningsstrategi.

Synpunkter enligt utredningens disposition

10.1.1 Ämnet modersmål ska regleras i timplanerna

Jämställdhetsmyndigheten delar utredningens bedömning att en reglering av modersmålsundervisningen i timplanerna kan förbättra förutsättningarna att dels motverka benägenheten till avhopp för pojkar i grundskolans högre årskurser, dels gynna flickors deltagande då det framkommit uppgifter om att de riskerar att utebli från undervisningen när den organiseras utanför skolan och utanför ordinarie skoltid.

10.2.1 Förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever

REMISSVAR

2020-03-10

Diarienum: 2020/31.4-2

Enligt utredningen är studiehandledning på modersmål den viktigaste insatsen för att förbättra nyanlända elevers kunskapsutveckling och måluppfyllelse. Då majoriteten av eleverna som invandrar i senare årskurser är pojkar, och då samma grupp uppvisar lägst meritvärde liksom lägst andel behöriga till nationella gymnasieprogram (SOU 2017:54; Skolverket, Dnr: 5.1.1-2019:1342) menar Jämställdhetsmyndigheten att förslaget är betydelsefullt också ur ett jämställdhetsperspektiv.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Ag efter föredragning av utredare Boel Kristiansson.

För Jämställdhetsmyndigheten

Generaldirektör Lena Ag

Boel Kristiansson
Senior utredare